

ORDO: SOLİFUGAE (KARA BÜYÜLER)

Bunlara kara büyüler denmesinin nedeni vücutlarının çok tüylü ve kıllı olmasıdır. Örümceklere benzerler ancak onlardan farkları;

1. Opisthosoma bölümünün segmentli olması,
2. Opisthosoma ve prosomanın sapla değil, bütün genişliği ile bağlanması,
3. Chelicerlerinin çok kuvvetli yapıda ve iyi gelişmiş olmasıdır.

Yürüme bacakları bütün ordolarda olduğu gibi dört çifttir. Yürüme bacaklarının uç kısımları yelpaze şeklinde tutunma yapılarına sahiptir. Aynı yapı pedipalpuslarda da vardır.

Solunum sistemleri boru trakeleridir. Boşaltım hem coxal bezle hem de türlere göre malpigi tüpleri ile sağlanır. Erkek ve dişileri ayrırır.

Gececi hayvanlardır. Çok hızlı hareket ederler.

Kara renkleri ve kıllı vücutlarıyla ilk bakışta zehirli zannedilirler ancak zehirsizdirler.

Örn: *Galeodes orientalis*

SUBCLASSIS:ACARİNA (KENELER VE UYUZ BÖCEKLERİ)

Vücutları uzun, yuvarlak ya da oval olabilir. Hem serbest hem de parazit yaşayan çok sayıda türü vardır.

Bazı türleri vektör canlılardır. Bu nedenle hem sağlık açısından hem de ekonomik açıdan önemlidir.

Baş bölgesi gnatosoma ya da capitulum adını alır. Bu bölgede ağız parçaları ve pedipalpuslar vardır. Ağız yapısı bir kısmında ısırıcı tipte, bazılarında da delici emici tiptedir.

Vücudun son kısmına opistosoma adı verilir. Bu bölgede hiçbir ekstremitelik yoktur, ventralden bakıldığında anüs yapısına rastlanır.

Akarların vücutları kıl, tüy ve dikenle kaplıdır ve bunların sayısı ve yeri akarların sınıflandırılmasında önem taşır.

Ağız yapısı bir kısmında ısırıcı tipte, bazılarında da delici emici tiptedir. Kene türlerinde chelicer konağa batırılıp kan emmek amacıyla dişlerle kaplıdır.

Yürüme bacakları ise larva ve nimf dönemlerinde üç çift erginde ise dört çifttir.

Bazı türlerde birinci çift yürüme bacaklarında çok sayıda duyu kılı taşıdığı için duyu organı olarak görev yapar.

Sindirim ağızla başlar. Barsak ön, orta ve son barsak olmak üzere üç bölümdür.

Solunumları boru trakeyle sağlanır. Boşaltım türlerine göre malpigi tüpleriyle ya da coxal bezle sağlanır.

Sinir sistemlerinde beyin ve karın gangliyon zincirlerinin birleşmesiyle oluşur.

Erkek ve dişileri ayırır. Ovipar tipte çoğalırlar.

Familya: Ixodidae (Sert Keneler)

Vücut oval veya elips şeklinde olup alt ve üstten basıktır. Vücudun sırt tarafında scutum vardır. Soğuk ve sıcak kanlı hayvanlardan kan emerek beslenirler.

Örn: *Ixodes ricinus*

Familya: Argasidae (Yumuşak Keneler)

Vücut elips şeklinde ve kuvvetlice yassılaştırmıştır. Scutum yoktur, bu nedenle yumuşak kene adını alır.

Örn: *Argas persicus*

Kenelerin İnsan Sağlığı Açısından Önemi

Hastalıkların taşınmasında önemli rol oynayan vektörlerdir. Bir çok bakteri, virüs, parazit, protozoa ve solucan kökenli hastalığa sebep olabilirler. Bu hastalıklardan en önemlileri Kırım Kongo Kanamalı Ateşi(KKKA) ve Lyme hastalığıdır.

Familya:Sarcoptidae (Uyuz akarlar)

Derileri yumuşıktır.Vücutun sırt tarafında sivri uçlu kabartılar ve çeşitli bölgelerinde kıl,diken ve tüyler vardır. Omurgalılardan özellikle memelilerin derileri üzerinde ve içinde yaşarlar. Şiddetli kaşıntıya ve uyuya neden olurlar.

Örn: *Sarcoptes scabiei* (İnsan Uyuzakarı)

Familya: Demodicidae (Kıl dibi akarları)

Vücutları ince, uzun ve küçük bir kurtçuk şeklindedir.

Örn: *Demodex canis*

Familya:Psoroptidae (Postakarlar)

Memeleride deri paraziti olarak yaşarlar.

Örn: *Psoroptes ovis* (Koyun Uyuzakarı)

CLASSIS: PANTOPODA (DENİZ ÖRÜMCEKLERİ)

Örümceklere benzerler. Oldukça küçük vücutlu ve uzun bacaklı hayvanlardır. Algler arasında yaşarlar.

Başlarının ön kısmında **proboscis** denilen hortum yapısı gelişmiştir. Başta chelicerler ve pedipalpuslar vardır.

Abdomen körelmiştir.

Sinir sistemi basit yapıdadır. Duyu organları da az gelişmiş yapıdadır. Solunum organları yoktur. Dolaşım sistemi kalp ve hemosolden oluşur. Sindirim sistemi ağız ile başlar ve orta ile son barsakta sindirim yapan özel hücrelere sahiptir. Burada sindirim gerçekleşir.

Larvalarına **protonymphon** adı verilir.

3) SUBPHYLUM: MANDIBULATA (ANTENNATA) (ANTENLİLER)

Başta basit göz, petek göz, anten ve dudak yapıları vardır. Baş ekstremitelerinden 3-5 çifti şekilsel değişikliğe uğrayarak ağız ekstremitelerini oluşturur.

Beyinlerinin özellikle **tritocerebrum** bölümü iyi gelişmiştir. Anten sinirleri bu bölgeden çıkar.

Bileşik gözlerin de kristal koni bölümü daha iyi gelişmiştir.

Boşaltım organları bazı türlerde **nefridyumlardır**. Deri, solungaç, trake ya da akciğer solunumu görülebilir.

Yarık ayak yapısı mevcuttur.